

แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553
Payment Systems Roadmap 2010

ธนาคารแห่งประเทศไทย

กันยายน 2550

รายชื่อผู้ร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

คุณทวีชัย ธรรมศรีวัช (บ. ซี.พี. อินเตอร์เทรด)
คุณเสริมชัย สกุลโรจน์วงศ์ (บ. ซี.พี. อินเตอร์เทรด)
คุณศิริพร เลขยะวิจิตร (บ.สหพัฒน์ปิปูล)
คุณพิทยา จันทภูมิ (บ. SCG Accounting Services)
คุณอภิญา เจริญวงศ์เพชร (บ. SCG Accounting Services)

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

คุณสุรางคณา วายุภาพ
ดร.กษิติธร ภูภราดัย
ดร.ชัยชนะ มิตรพันธ์

สมาคมธนาคารไทย

คุณธีระ อภัยวงศ์ (ธนาคารกรุงเทพ)
คุณชูพร จันทรวิชัย (ธนาคารกรุงเทพ)
คุณฐานันท์ ศิริโชติ (ธนาคารกรุงเทพ)
คุณจรัมพร โชติกเสถียร (ธนาคารไทยพาณิชย์)
คุณสมประสงค์ เรืองพีระศิริ (ธนาคารไทยพาณิชย์)
คุณจักรพันธ์ จาตุวัชรคันต์ (ธนาคารไทยพาณิชย์)
ดร.อนุชิต อนุชิตานุกุล (ธนาคาร กรุงไทย)

หน่วยงานวิชาการอิสระ

ดร. สมชัย จิตสุชน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)
รศ.ดร.วิจิต หล่อจิระชุนท์กุล (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ดร.ฉิม ตันติยาสวัสดิกุล
คุณสายัณห์ ปรีวัตร
คุณณรงค์ดี เรืองวิยุทธ
คุณวันทนา เสงสกุล
คุณมัทนา ไทยะโกมล
ฝ่ายระบบการชำระเงิน
ฝ่ายวางแผน

คำนำ

เป็นระยะเวลากว่า 4 ปี ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้จัดทำและเผยแพร่ **แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2547** หรือ *Payment Systems Roadmap 2004* แก่สาธารณชน ซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดทิศทางด้านระบบการชำระเงินของประเทศ และนำไปสู่ความสำเร็จในการวางรากฐานที่สำคัญ ของระบบการชำระเงินหลายประการ เช่น การสร้างระบบไอทีเอ็มเอ็กซ์ (ITMX: Interbank Transaction Management and Exchange) ให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินรายย่อยของประเทศ การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินรายย่อยของไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน การสร้างเวทีความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการเพื่อพัฒนาระบบการชำระเงินของประเทศ และ การยกร่างกฎหมายเพื่อกำกับดูแลธุรกิจบริการชำระเงิน เป็นต้น

สำหรับ **แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553** หรือ *Payment Systems Roadmap 2010* ซึ่งเป็นผลจากการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในระบบการชำระเงิน ได้แก่ กลุ่มธนาคารพาณิชย์ กลุ่มธุรกิจการค้า กลุ่มนักวิชาการอิสระ และ หน่วยงานด้านกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดเป้าหมายในกรอบเวลา 4 ปีที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยมีการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลายมากขึ้นในผู้ใช้บริการทุกกลุ่มทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างเท่าเทียมกัน พร้อมทั้ง มีการใช้เงินสดและเช็คในระดับที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะต่างๆ ในรายงานฉบับนี้เป็นข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย ที่จะใช้เป็นกรอบเพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนการดำเนินงานโดยละเอียด ภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ธปท.หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการให้ข้อเสนอแนะ และร่วมกำหนดรายละเอียดของแผนการดำเนินงานต่างๆ รวมถึงเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อช่วยผลักดันให้การระบบการชำระเงินไทยพัฒนาไปในทิศทางที่ทุกฝ่ายคาดหวังต่อไป

นางธาริษา วัฒนเกส

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ประธานคณะกรรมการระบบการชำระเงิน

สิงหาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	6
1. บทนำ	9
1.1 ความสำคัญของระบบการชำระเงิน	9
1.2 บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ด้านระบบการชำระเงิน	9
1.3 ผลการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2547 (Payment Systems Roadmap 2004)	12
2. แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553 (Payment Systems Roadmap 2010)	17
2.1 กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์	17
2.2 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาระบบการชำระเงินของประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2553	18
2.3 วิสัยทัศน์ของแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553	24
2.4 วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	26
2.5 แผนงาน และรายละเอียดการดำเนินการ	28
3. สรุปรายละเอียดแผนการดำเนินงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ และระยะเวลา ดำเนินการ	36

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

หลังจากที่ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้จัดทำและเผยแพร่ **แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2547** หรือ *Payment Systems Roadmap 2004* เมื่อ 4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดทิศทางด้านระบบการชำระเงินของประเทศ ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ปรากฏในแผนกลยุทธ์ฯ ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในระบบการชำระเงินหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จนสามารถดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมหลายประการ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบและการกำกับดูแลให้ระบบการชำระเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัย

แต่เนื่องจาก สภาพแวดล้อมด้านต่างๆ ของระบบการชำระเงินมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความต้องการและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ และพัฒนาการที่ไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ฯ เพื่อรับมือกับสิ่งท้าทายใหม่ๆ ภายในช่วงปีพ.ศ. 2553 ที่กำลังจะมาถึงอีกครั้ง

รายงานแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553 หรือ *Payment Systems Roadmap 2010* ฉบับนี้เป็นผลจากการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในระบบการชำระเงิน ได้แก่ กลุ่มธนาคารพาณิชย์ กลุ่มธุรกิจการค้า กลุ่มนักวิชาการอิสระ และหน่วยงานด้านกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

การกำหนดปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อการพัฒนาระบบการชำระเงิน ภายในปี 2553

1. ความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อบริการชำระเงินที่สูงขึ้น
2. ประเทศไทยยังมีการใช้เงินสดในระดับสูง
3. บริการชำระเงินส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นระบบปิด (Closed-loop system) ที่จำกัดการให้บริการเฉพาะลูกค้าภายในกลุ่ม
4. การกำหนดโครงสร้างค่าธรรมเนียมบริการที่ไม่เหมาะสม
5. ปัญหาการมีกฎหมายที่รองรับบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว
6. ภาระของผู้ให้บริการที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
7. ความต้องการระบบการชำระเงินที่สนับสนุนการทำการค้าในภูมิภาคที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว
8. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงิน (Payment systems risks) อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบการเงินและระบบสถาบันการเงิน

การกำหนดวิสัยทัศน์

“มีความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในการผลักดันให้มีการใช้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ด้วยบริการที่มีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัย และค่าธรรมเนียมที่เป็นธรรม โดยมีกฎหมายและการบังคับใช้ที่มีประสิทธิผล”

การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

1. ขยายการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ให้บริการทุกกลุ่มให้มากขึ้น
2. มีมาตรการในการลดการใช้จ่ายเงินสด
3. มีโครงสร้างค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม สะท้อนต้นทุนและส่งเสริมการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
4. นำกฎหมายที่รองรับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม
5. มีมาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดภาระต้นทุนของผู้ให้บริการ
6. มีการพัฒนาระบบการชำระเงินที่สนับสนุนการการค้ากับประเทศในภูมิภาคอินโดจีนและสหภาพพม่า
7. มีการกำกับดูแล (oversight) เพื่อให้ระบบการชำระเงินในประเทศดำเนินไปอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมั่นต่อระบบการเงินและระบบสถาบันการเงิน

การกำหนดแผนงาน

1. ส่งเสริมให้มีระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จูงใจผู้ให้บริการ “ระดับผู้บริโภค”
2. ส่งเสริมให้มีระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จูงใจผู้ให้บริการ “ระดับผู้ประกอบการ”
3. ศึกษาและทบทวนต้นทุนและค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงิน
4. กำหนดมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ภายในประเทศและระหว่างประเทศ
5. เพิ่มประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน
6. การจัดการความเสี่ยงในระบบบาทเนต
7. การเตรียมความพร้อมเพื่อการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับต่างประเทศ
8. การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินรายย่อยระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN และบางประเทศในแถบเอเชีย

โดยในขั้นตอนการกำหนดรายละเอียดภายใต้แผนงานต่างๆ จะเปิดกว้างให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงเข้าร่วมเป็นคณะทำงานเพื่อช่วยผลักดันให้ระบบการชำระเงินไทยพัฒนาไปในทิศทางที่ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนด

สรุปขั้นตอนการกำหนดแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553

1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของระบบการชำระเงิน

ระบบการชำระเงินมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในฐานะเป็นกลไกหลักที่ช่วยสนับสนุนให้การค้าเงินธุรกรรมทั้งด้านการค้าและการเงิน ระบบการชำระเงินที่มีประสิทธิภาพ มั่นคงและปลอดภัย มีส่วนสำคัญในการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินของภาครัฐและเอกชน¹ อีกทั้งยังช่วยสร้างความมั่นใจระหว่างคู่ค้าว่าการส่งมอบเงินระหว่างกัน จะเป็นไปอย่างปลอดภัยและทันกำหนดเวลา นอกจากนี้ ยังเป็นกลไกที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยงกิจกรรมการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ให้ดำเนินไปอย่างคล่องตัวและปลอดภัย ช่วยสร้างโอกาสทางธุรกิจและนำไปสู่การช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวมได้ในที่สุด

1.2 บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)

ที่ผ่านมา ธปท. ถือได้ว่าเป็นองค์กรหลักของประเทศที่มีหน้าที่ดูแลระบบการชำระเงินให้ดำเนินไปอย่างมี **ประสิทธิภาพ มั่นคงและปลอดภัย** และ **ได้มาตรฐานในระดับสากล**

1.2.1 ด้านประสิทธิภาพ

1.2.1.1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการดำเนินการ (Operational efficiency)

ธปท. มีหน้าที่ดูแลให้การเคลื่อนย้ายเงินในระบบเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว คล่องตัว มีความน่าเชื่อถือ และมีระยะเวลาการชำระดุล (Settlement period) ที่สั้นที่สุด เพื่อให้การชำระเงินในระบบเศรษฐกิจเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ ยังดูแลให้ระบบการชำระเงินดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง (Continuity) ไม่สะดุดหรือหยุดลง ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุมาจากความผิดพลาดของตัวระบบการชำระเงินเอง หรือเกิดจากปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างเช่น การก่อการร้าย และ ภัยธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะสร้างปัญหาแก่ผู้ให้บริการแล้ว ยังอาจนำไปสู่การชะงักงันของระบบเศรษฐกิจในประเทศ และขยายวง

¹ ผลการศึกษาโดย Donges, William R., Retail Payment Systems-A Vision for Egypt สรุปว่า ค่าใช้จ่ายด้านการชำระเงินในกลุ่มประเทศที่พัฒนามีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 5 ของ GDP

กว้างออกไปกระทบธุรกรรมระหว่างประเทศได้ในที่สุด ที่ผ่านมา ธปท. จึงได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำแผนฉุกเฉิน และความต่อเนื่องของการให้บริการการชำระเงิน (Contingency Plan and Business Continuity Plan) ของผู้ให้บริการด้านการชำระเงินเป็นอย่างมาก

1.2.1.2 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านเศรษฐกิจ (Economic efficiency)

ธปท. ได้ส่งเสริมและสนับสนุนบริการชำระเงินที่มีต้นทุนในการให้บริการที่ต่ำ ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในระดับสากลว่า บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic payment) มีค่าใช้จ่ายในการให้บริการที่ต่ำกว่าทั้งเงินสดและเช็ค เนื่องจากมีความได้เปรียบด้านความประหยัดต่อหน่วยที่ดีกว่า (Economy of scale) โดยจะมีค่าใช้จ่ายในการให้บริการที่ต่ำลง เมื่อมีปริมาณการให้บริการมากขึ้น

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่จะมียุทธศาสตร์ในการช่วยส่งเสริมให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้น คือ การผลักดันผู้ให้บริการให้มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่สอดคล้องกับต้นทุนการให้บริการมากขึ้นซึ่งจะช่วยให้การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีค่าบริการที่ต่ำลง เป็นผลให้ผู้ใช้บริการทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กรมีค่าใช้จ่ายด้านการชำระเงินที่ต่ำลง ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

ประเด็นเรื่องอัตราค่าธรรมเนียม ยังรวมถึงกรณีค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่มีการเรียกเก็บระหว่างผู้ให้บริการด้วยกันเอง เนื่องจากหากถูกกำหนดขึ้นอย่างไม่เหมาะสม ก็จะเป็นภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้นและเป็นอุปสรรคที่กีดขวางไม่ให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถแข่งขันกับเงินสดและเช็ค ที่มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจต่ำกว่าได้

1.2.2 ด้านความมั่นคงปลอดภัย

1.2.2.1 การลดความเสี่ยงด้านการชำระเงิน

ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงิน อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบการเงินและสถาบันการเงิน โดยความเสี่ยงดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเมื่อการชำระเงินไม่สามารถเป็นผลเสร็จสิ้นลงได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุจากปัญหาต่างๆ เช่น ความสามารถในการชำระเงิน (Credit risk) การขาดสภาพคล่อง (Liquidity risk) และ การเกิดปัญหาด้านการปฏิบัติการ (Operational risk) ของฝ่ายผู้ชำระเงิน หรือ ธนาคารของผู้ชำระเงิน (Paying bank) ทำให้เกิดความเสียหายแก่คู่ค้า (Counter party) โดยเฉพาะในกรณีของการชำระเงินที่มีมูลค่าสูงหรือที่เกี่ยวข้องกับผู้รับเงินจำนวนมาก ความเสี่ยงที่

กล่าว อาจขยายความรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อระบบการเงินทั้งระบบ (Systemic risk) และสร้างปัญหาต่อความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินของประเทศ สำหรับการชำระเงินระหว่างประเทศ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงจากธุรกรรมการค้าเงินตราต่างประเทศ² (Foreign exchange settlement risk) เพิ่มขึ้นอีกได้

1.2.2.2 การป้องกันทุจริตด้านการชำระเงิน (Payment frauds)

ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ ได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาบริการชำระเงินให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ยังอาจนำมาใช้ในการฉ้อโกงที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินได้อีกด้วย เช่น การขโมยข้อมูลเพื่อปลอมแปลงบัตรเครดิต หรือบัตรเอทีเอ็ม เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวหากขยายตัวในวงกว้างก็จะเป็นการบั่นทอนความเชื่อมั่นที่มีต่อระบบการเงินและระบบสถาบันการเงินได้ในที่สุด

1.2.2.3 การลดการทุจริตการฟอกเงิน (Money laundering)

การแพร่หลายของบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่ๆ ได้ถูกนำไปใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินจากการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันการกระทำเหล่านี้เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ระบบการชำระเงินในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่สร้างความเสียหายดังกล่าว

1.2.3 การมีระบบการชำระเงินที่ได้มาตรฐานสากล

การมีระบบการชำระเงินที่ได้มาตรฐานสากล จะช่วยให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ และสนับสนุนให้มีการร่วมทำการค้าและการลงทุนมากขึ้น

² ธุรกรรมชำระเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศ มักมีมูลค่าต่อรายการที่สูง และธุรกรรมส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในธนาคารพาณิชย์ไม่กี่แห่ง ทำให้เป็นการเพิ่มความเสี่ยงแก่ระบบการเงินระหว่างประเทศ หากธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวล้มละลาย ดังเช่นกรณี Herstatt Bank ที่เคยเกิดขึ้นในประเทศเยอรมนี

1.2.3.1 การดำเนินการให้ระบบการชำระเงินมีความสอดคล้องกับ BIS Core Principles for Systemically Important Payment Systems (SIPS)³

ธปท. ได้ดำเนินการพัฒนาระบบบาทเน็ต (BAHTNET)⁴ ที่เป็นระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดของประเทศ เพื่อรองรับการโอนเงินมูลค่าสูงให้มีมาตรฐานทั้งในด้านความมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามหลักการของ BIS Core Principles for Systemically Important Payment Systems (CPSIPS) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล

1.2.3.2 การเข้าร่วมโครงการ Financial Sector Assessment Program (FSAP) และ Reports on the Observance of Standards and Codes (ROSCs) ด้านระบบการชำระเงิน

ประเทศไทยได้เข้าร่วมรับการประเมินมาตรฐานของระบบการชำระเงิน ภายใต้โครงการ FSAP/ROSCs ที่จัดขึ้นโดย กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกเมื่อต้นปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา โดยใช้มาตรฐาน BIS Core Principles for Systemically Important Payment Systems (CPSIPS) ในการประเมินระบบบาทเน็ต และประเทศไทยสามารถผ่านการประเมินดังกล่าวด้วยผลการประเมินที่น่าพอใจ จึงถือเป็นการสร้างความเชื่อมั่นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศถึงประสิทธิภาพและความมั่นคงปลอดภัยของระบบการชำระเงินไทยที่ได้มาตรฐานสากล

1.3 ผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบการชำระเงิน 2547 (Payment Systems Roadmap 2004)

ในปี พ.ศ. 2545 ธปท. ฝ่ายระบบการชำระเงิน ได้จัดทำและเผยแพร่ **แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2547** หรือ *Payment Systems Roadmap 2004*⁵ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกรอบในการดำเนินการด้านระบบการชำระเงินของหน่วยงานที่

³ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ BIS Core Principles for Systemically Important Payment Systems ได้จาก www.bis.org/publ/cpss43.htm

⁴ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบบาทเน็ต (BAHTNET: Bank of Thailand Automated High value Transfer Network) ได้จาก www.bot.or.th/bothomepage/BankAtWork/Payment/General/Thai_bahtnet_new.htm

⁵ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2547 ได้จาก www.bot.or.th/bothomepage/BankAtWork/Payment/Highlight/Payment2004_Conference/Payment_2004.pdf

เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 แผนหลัก ที่ถือเป็นการวางรากฐานที่สำคัญของระบบการชำระเงิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 การสร้างเวทีความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการด้านการชำระเงิน (Industry Payment Body)

มีเป้าหมายให้เกิดเวทีความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการชำระเงิน ทั้งที่เป็นสถาบันการเงิน และที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน รวมถึง ธปท. ในฐานะผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ⁶ โดยมีเป้าหมายเพื่อ

1.3.1.1 ร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้บริการชำระเงิน (Code of conducts) และกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

1.3.1.2 ลดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนระหว่างผู้ให้บริการ เช่น มีการใช้เครือข่าย อุปกรณ์ และเครื่องมือด้านการชำระเงินร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เศรษฐกิจของประเทศ

1.3.1.3 ผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างระบบการชำระเงินต่างๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

1.3.1.4 สนับสนุนให้เกิดการใช้สื่อการชำระเงิน เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และการให้บริการที่ทันสมัย

ผลการดำเนินการ ในระยะเริ่มต้น ได้มีแนวความคิดที่จะจัดตั้งเวทีความร่วมมือในรูปแบบ สมาคมระบบการชำระเงิน (Thailand Payment Systems Association: TPA) ในลักษณะเดียวกับในหลายประเทศ เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวมีข้อจำกัดเรื่องข้อกฎหมาย ทำให้

⁶ ธปท. เป็นผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่สำคัญ 3 ระบบ คือ ระบบบาทเน็ต (BAHTNET) ที่เป็นระบบการชำระเงินมูลค่าสูง ระบบหักบัญชีเช็คด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (ECS) และ ระบบการโอนเงินรายย่อย (SMART) โดยสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจาก www.bot.or.th/bothomepage/BankAtWork/Payment/payment2_level3.htm

ไม่สามารถจัดตั้งในรูปแบบสมาคมได้ จึงได้มีการจัดตั้งในรูปแบบ **คณะอนุกรรมการความร่วมมือเพื่อการชำระเงินแห่งชาติ (อชช.)**⁷ ขึ้นในเดือนธันวาคม 2545 โดยดำเนินการภายใต้คณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.)⁸ ของ ธปท.

1.3.2 การรวบรวมข้อมูลสถิติด้านการชำระเงินของประเทศ (National Payment Information System)

มีเป้าหมายให้มีการรวบรวมข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับบริการชำระเงินอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยข้อมูลที่จะรวบรวมจะครอบคลุมข้อมูลทั้งในส่วนของผู้ให้บริการที่เป็นสถาบันการเงินและที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน รวมถึงข้อมูลของระบบการชำระเงินที่ ธปท. ให้บริการ และนำออกเผยแพร่แก่สาธารณชน เพื่อเป็นประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

⁷ ประกอบด้วยสมาชิก 11 คน ที่เป็นตัวแทนจากผู้ให้บริการด้านการชำระเงินกลุ่มต่างๆ มีหน้าที่ ดังนี้

- (1) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการให้บริการชำระเงิน (Code of Conducts) และกำหนดมาตรฐานทางเทคนิคที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงิน เพื่อให้เกิดการใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และเกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายในระบบการชำระเงิน
- (2) พิจารณากำหนดแนวนโยบายเพื่อดำเนินการในด้านต่างๆ ต่อไปนี้
 - 2.1 ผลักดันให้เกิดการใช้ระบบการชำระเงินร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อนในการลงทุน
 - 2.2 สนับสนุนและริเริ่มให้เกิดการใช้สื่อการชำระเงิน เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และการให้บริการชำระเงินที่ทันสมัย
 - 2.3 ผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างระบบการชำระเงินต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
 - 2.4 ดำเนินการให้เกิดการรวบรวมข้อมูล และงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินเพื่อเป็นประโยชน์แก่การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินทั้งภาครัฐและเอกชน
- (3) พิจารณารูปแบบและแนวทางการจัดตั้งองค์การความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการด้านการชำระเงินเพื่อรับโอนหน้าที่และความรับผิดชอบจาก อชช. ตามข้อ 1 และ 2

⁸ ประกอบด้วยสมาชิก 7 คน มีผู้ว่าฯ ธปท. เป็นประธาน รายละเอียดคณะกรรมการท่านอื่นสามารถดูข้อมูลจาก www.bot.or.th/bothomepage/BankAtWork/Payment/General/PSC/T_PSC_new.htm โดยมีหน้าที่ ดังนี้

- (1) กำหนดทิศทางและนโยบายด้านการชำระเงินของประเทศ เพื่อให้มีระบบการชำระเงินที่มีประสิทธิภาพและความปลอดภัย ช่วยลดต้นทุนและส่งเสริมการทำธุรกิจการค้า นำไปสู่การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งครอบคลุมถึง
 - การลดความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ในระบบการเงิน
 - การมีมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งด้านความปลอดภัย และประสิทธิภาพ รวมถึงข้อกำหนดด้านเทคโนโลยี และระเบียบวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
 - การแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการด้านการชำระเงิน เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการ ภายใต้ราคาที่เหมาะสม
 - ความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในระบบการชำระเงินเพื่อสนับสนุนให้มีระบบการชำระเงินที่มีประสิทธิภาพและความปลอดภัย
- (2) รับผิดชอบให้มีรายงานประจำปี สรุปการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างมีมาตรฐานและโปร่งใส

ผลการดำเนินการ มีการรวบรวมข้อมูลสถิติของบริการชำระเงินต่างๆ ไว้ใน รายงานระบบการชำระเงิน⁹ ของธปท. ซึ่งจะนำออกเผยแพร่เป็นประจำทุกปี โดยเริ่มมีการรายงานข้อมูลดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545

1.3.3 การยกร่างกฎหมายเพื่อกำกับดูแลระบบการชำระเงิน

มีเป้าหมายให้มีกฎหมายเพื่อกำกับดูแลระบบการชำระเงินให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความมั่นคงปลอดภัย

ผลการดำเนินการ ธปท.ได้ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในกระบวนการร่างกฎหมาย เพื่อผลักดันให้มีการออกกฎหมายดังกล่าวในรูป พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการกำกับดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์¹⁰ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 โดยได้ผ่านการทำประชาพิจารณ์ และอยู่ระหว่างกระบวนการเพื่อออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย

1.3.4 การกำหนดโครงสร้างพื้นฐานและมาตรฐานด้านการชำระเงิน

มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการชำระเงินที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ สามารถให้บริการแบบข้ามธนาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคงและปลอดภัย และลดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนระหว่างผู้ให้บริการ รวมถึงการกำหนดมาตรฐานด้านการชำระเงินของประเทศ

⁹ “รายงานระบบการชำระเงิน” ฉบับปี 2545-ฉบับปัจจุบัน สามารถดูได้จาก www.bot.or.th/bothomepage/BankAtWork/Payment/payment.htm

¹⁰ ขอบเขตการกำกับดูแล ครอบคลุมการกำกับดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ให้บริการโดยผู้ให้บริการที่เป็นสถาบันการเงินและที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ดังนี้

- 1) การให้บริการเครือข่ายบัตรเครดิต
 - 2) การให้บริการเครือข่ายอีดีซี
 - 3) การให้บริการสวิตซิ่งในการชำระเงิน
 - 4) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์
 - 5) การให้บริการหักบัญชี
 - 6) การให้บริการชำระดุล
 - 7) การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใด หรือผ่านทางเครือข่าย เช่น โทรศัพท์มือถือ Internet Payment Gateway
 - 8) การให้บริการรับชำระเงินแทน
 - 9) การให้บริการอื่นใดที่ ธปท. ประกาศ กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ใช้อำนาจตามกฎหมาย ธปท.
- โดยกำหนดให้ ธปท. มีทำหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจบริการตาม พรฎ.ฉบับนี้

ผลการดำเนินการ

- (1) มีการจัดตั้งระบบไอทีเอ็มเอ็กซ์ (ITMX: Interbank Transaction Management and Exchange)¹¹ ที่เชื่อมโยงระบบการชำระเงินรายย่อยต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้สามารถรองรับการให้บริการแบบข้ามธนาคารได้ และช่วยสนับสนุนการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- (2) มีการกำหนดมาตรฐานบาร์โค้ด สำหรับการชำระเงินให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศเพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการทำธุรกรรม ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2548

1.3.5 การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ (Cross-border Linkage)

มีเป้าหมายเพื่อศึกษาความจำเป็นในการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ ทั้งการโอนเงินมูลค่าสูงและการโอนเงินรายย่อย เพื่อสนับสนุนธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ

ผลการดำเนินการ ในส่วนของการโอนเงินรายย่อย ธปท. ได้ร่วมกับธนาคารกลางในภูมิภาคอาเซียน 4 ประเทศ¹² เพื่อพัฒนาโครงการ ASEANPay เชื่อมโยงการโอนเงินรายย่อยผ่านระบบไอทีเอ็มระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน สำหรับการโอนเงินมูลค่าสูงได้มีการศึกษาความเหมาะสมของการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับต่างประเทศ

¹¹ มีบริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด (เปลี่ยนชื่อจากบริษัทไอทีเอ็มพูล) เป็นผู้ให้บริการ โดยมีผู้ถือหุ้นประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ 11 แห่ง ได้แก่ ธ.กรุงเทพ ธ.กรุงไทย ธ.กสิกรไทย ธ.ไทยพาณิชย์ ธ.กรุงศรีอยุธยา ธ.ทหารไทย ธ.นครหลวงไทย ธ.ยูโอบีรีตีสัน ธ.ธนาชาติ ธ.สแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย) และ ธ.ไทยธนาคาร

¹² ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย

2. แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553 Payment Systems Roadmap 2010

แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553 เป็นผลจากการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในระบบการชำระเงินหลายหน่วยงาน ประกอบด้วย กลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่เป็นผู้ให้บริการ กลุ่มธุรกิจการค้าในฐานะผู้ใช้บริการระดับองค์กร กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องทางด้านธุรกิจบริการชำระเงินเพื่อเป็นตัวแทนผู้ใช้บริการระดับประชาชน และ หน่วยงานด้านกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะในระดับนโยบายที่เป็นกรอบที่จะนำไปสู่การกำหนดแผนการดำเนินงานโดยละเอียดในช่วง 4 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2550 – 2553

2.1 กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์

กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ เริ่มต้นจากการหารือร่วมกันเพื่อกำหนด **ปัจจัยสำคัญ (Key Concerns)** ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนากระบวนการชำระเงินของประเทศไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2550 – 2553 เพื่อนำไปกำหนดเป็น **วิสัยทัศน์** ที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายในปี 2553

สำหรับวิธีการที่จะดำเนินการเพื่อสามารถบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้น ได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการกำหนด **วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์** ขั้นตอนการกำหนด **แผนงาน** รวมถึงรายละเอียดการดำเนินการภายใต้แผนงาน และ การกำหนดหน่วยงานผู้ร่วมรับผิดชอบ

2.2 ปัจจัยสำคัญ (Key Concerns) ที่จะมีผลต่อการพัฒนาระบบการชำระเงินของประเทศไทย ภายในปี 2553

ปัจจัยสำคัญ ที่จะมีผลกระทบต่อพัฒนาระบบการชำระเงินของประเทศไทย ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องให้ความสนใจและร่วมหาแนวทางในการแก้ไข ภายในปี 2553 มี 8 ประการ คือ

2.2.1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อบริการชำระเงิน

การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจในประเทศ ได้ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้บริการชำระเงินที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทั้งในส่วนของกลุ่มผู้ใช้บริการระดับบุคคลทั่วไปและระดับองค์กร นอกจากนี้ความต้องการใช้งานที่สูงขึ้น ผู้ใช้บริการยังต้องการบริการที่ทันสมัย สะดวกรวดเร็วมากขึ้น และสามารถตอบสนองรูปแบบการใช้ชีวิตและการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมๆ กับต้องมีความมั่นคงปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้บริการ

นอกจากนั้น ยังต้องการให้เกิดการ **ความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ใช้บริการ** โดยเฉพาะเรื่องอัตราค่าบริการ การเข้าถึงบริการ (Accessibility) และ ประสิทธิภาพของบริการ เนื่องจากยังมีความแตกต่างกันระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ปัจจุบัน ผู้ใช้บริการได้มีการแบ่งออกเป็นกลุ่มที่ชัดเจนมากขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยแต่ละกลุ่มจะมีความต้องการบริการชำระเงินที่แตกต่างเฉพาะกลุ่มอย่างชัดเจน ได้แก่

- (1) กลุ่มผู้ใช้บริการชำระเงินระหว่างบุคคลด้วยตนเอง (Person-to-Person - P2P)
- (2) กลุ่มผู้ใช้บริการชำระเงินระหว่างภาคธุรกิจกับบุคคล (Business-to-Customer - B2C)
- (3) กลุ่มผู้ใช้บริการชำระเงินระหว่างภาคธุรกิจกับภาคธุรกิจ (Business-to-Business - B2B)
- (4) กลุ่มผู้ใช้บริการชำระเงินระหว่างภาคธุรกิจกับภาครัฐ (Business-to-Government – B2G)

2.2.2 ประเทศไทยยังมีการใช้เงินสดในระดับสูง

แม้ว่าบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จะเริ่มมีบทบาท และได้รับความนิยมในประเทศไทยมากขึ้น แต่ก็ยังจำกัดอยู่เฉพาะผู้ใช้บริการบางกลุ่มเท่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่ยังนิยมใช้เงินสดในการจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการเป็นหลัก สาเหตุประการสำคัญน่าจะมาจากการที่เงินสดเป็นสื่อการชำระเงินที่สะดวกสบายกว่าวิธีอื่น และเป็นที่คุ้นเคยของผู้ใช้มาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะในเขตชนบทที่เงินสดยังคงเป็นเพียงทางเลือกเดียวที่มีอยู่ สำหรับสังคมเมืองก็ยังมีการใช้เงินสดในสัดส่วนที่สูงในบางภาคธุรกิจ เช่น ภาคการขนส่งสาธารณะ และ ภาคค้าปลีก ทั้งในส่วนของร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ และร้านค้าสะดวกซื้อ ซึ่งยังมีการรับเงินสดจากผู้ใช้บริการหรือลูกค้าเป็นหลัก

การใช้เงินสดในสัดส่วนที่สูง เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม เนื่องจากเงินสดมีต้นทุนในการจัดการหรือการให้บริการที่สูงกว่าสื่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยนอกจากจะมีค่าใช้จ่ายในการผลิตแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง การนับคัต การทำลาย (กรณีธนบัตรที่เสื่อมสภาพ) และ การประกันความปลอดภัยที่เกิดจากการสูญหาย

นอกจากนั้น การชำระเงินด้วยเงินสดส่วนใหญ่ยังเป็นธุรกรรมที่ต้องมีการส่งมอบโดยตรงระหว่างคู่ค้า (Face-to-face transaction) และใช้เวลานานในการทำธุรกรรม เนื่องจากขั้นตอนการนับและทอนเงิน และยังมีปัญหาจากการสูญหาย หรือ การลักขโมย อีกทั้งยังอาจถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายและการหลีกเลี่ยงการชำระภาษี เนื่องจากการติดตามตรวจสอบวัตถุประสงค์การใช้เงินสดทำได้ยากกว่าบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้นในหลายประเทศจึงได้พยายามที่จะลดการใช้เงินสด และส่งเสริมการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นทางเลือกแทนการใช้เงินสดมากขึ้น

2.2.3 บริการชำระเงินส่วนใหญ่ในประเทศยังมีลักษณะเป็นระบบปิด (Closed-loop system) ที่จำกัดการให้บริการเฉพาะลูกค้าในกลุ่ม

บริการชำระเงินส่วนใหญ่ในประเทศยังมีลักษณะที่เป็นระบบปิด (Closed-loop system) ที่จำกัดการให้บริการเฉพาะลูกค้าภายในกลุ่ม และมีการลงทุนพัฒนาระบบโดยผู้ให้บริการเองทั้งหมด ในขณะที่บริการชำระเงินแบบระบบเปิด (Open-loop system) ที่เปิดให้บริการแก่ผู้ใช้บริการในวงกว้าง และอาจมีการร่วมลงทุนระหว่างผู้ให้บริการหรือมี

การใช้เครือข่ายบางส่วนร่วมกัน กลับไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ทั้งนี้ บริการชำระเงินแบบระบบปิดมีข้อเสีย ดังนี้

2.2.3.1 ผู้ใช้บริการไม่ได้รับความสะดวกจากการใช้บริการ และมีภาระในการทำธุรกรรมชำระเงินโดยไม่จำเป็น เนื่องจากผู้โอนและผู้รับโอนถูกจำกัดให้ต้องใช้บริการกับผู้ให้บริการรายเดียวกันหรือระบบเดียวกันเท่านั้น เช่น บริการของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะเป็น “บริการชำระเงินภายในธนาคารเดียวกัน” (Intrabank payment services) ให้บริการเฉพาะแก่ลูกค้าที่มีบัญชีธนาคารเดียวกันเท่านั้น ในขณะที่ “บริการชำระเงินแบบข้ามธนาคาร” (Interbank payment services) ยังมีให้บริการไม่มากพอ อีกทั้งยังมีอัตราค่าธรรมเนียมที่สูง ทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้บริการ

นอกจากนั้น บริการชำระเงินแบบระบบปิดยังไม่เอื้ออำนวยให้เกิด “การชำระเงินระหว่างลูกค้าของสถาบันการเงินกับลูกค้าของผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน” และ “การชำระเงินระหว่างลูกค้าของผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินด้วยกันเอง” ดังเช่นกรณีของบริการบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่ปัจจุบันมีผู้ให้บริการหลายราย แต่ถูกจำกัดการใช้งาน ทำให้ไม่สามารถใช้ร่วมกับเครือข่ายหรือร้านค้าของผู้ให้บริการรายอื่นได้ เป็นผลให้ผู้ใช้บริการไม่ได้รับความสะดวกจากการต้องถือบัตรหลายใบ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ได้ได้รับความนิยมในวงกว้างในที่สุด

2.2.3.2 ผู้ให้บริการมีต้นทุนการทำธุรกิจที่สูง เนื่องจากต้องลงทุนพัฒนาระบบทุกอย่างด้วยเงินทุนของตนเอง และเมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเทศจะเห็นว่ามีการลงทุนที่ซ้ำซ้อนระหว่างผู้ให้บริการ ดังเช่นในกรณีของธุรกิจบัตรเครดิต ที่ธนาคารผู้รับบัตร (Acquiring banks) หลายรายลงทุนติดตั้งเครื่องรับบัตร (Electronic Data Capture-EDC) ณ ร้านค้าโดยกำหนดให้รับเฉพาะบัตรของตน เป็นผลให้มีการติดตั้งเครื่องรับบัตรหลายเครื่องต่อร้านค้าหนึ่งแห่ง¹³

¹³ เครื่องรับบัตร (Electronic Data Capture-EDC) สามารถรับบัตรที่ออกโดยธนาคารต่างๆ ได้ทุกธนาคาร แต่เนื่องจากการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการ จึงมีการจำกัดให้รับได้เฉพาะบัตรของธนาคารเดียวกัน

2.2.4 ค่าธรรมเนียมบริการชำระเงินยังมีความไม่เหมาะสม

ปัจจุบันการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบริการชำระเงิน ยังไม่สอดคล้องกับต้นทุนการให้บริการอย่างแท้จริง เป็นผลให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีค่าธรรมเนียมที่สูงจนไม่สามารถแข่งขันกับเงินสดและเช็คได้ แม้ว่าจะมีประสิทธิภาพที่ดีกว่าก็ตาม ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

นอกจากนั้น การกำหนดค่าธรรมเนียมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวยังสร้างให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมจากการที่ผู้ใช้บริการกลุ่มหนึ่งต้องเป็นฝ่ายแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแทนผู้ใช้บริการกลุ่มอื่น (Cross-subsidization)

2.2.5 ปัญหาการมีกฎหมายที่รองรับบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

แม้ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ได้มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2545 โดยมีสาระสำคัญในการรับรองผลทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาความตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกลับไม่ได้สนับสนุนให้มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้นอย่างที่ควรจะเป็น ปัญหาสำคัญประการหนึ่งเกิดจากปัญหาการตีความเรื่องผลบังคับใช้ของพระราชบัญญัตินี้ของบางหน่วยงานทำให้ยังไม่มีการยอมรับเอกสารหลักฐานการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักฐานทางกฎหมาย และทำให้เกิดข้อเรียกร้องให้มีการออกกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อสร้างความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว สาเหตุอีกประการคือการที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ยังไม่เป็นผู้ทำให้เกิดการยอมรับเอกสารหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นหากประเด็นปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขก็จะทำให้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ไม่สามารถเป็นผลทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

2.2.6 ภาระของผู้ให้บริการที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

ผู้ให้บริการมีภาระจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆ ที่กำหนดโดยหน่วยงานด้านกำกับดูแลทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศมากขึ้น ทำให้มีภาระด้านค่าใช้จ่ายและด้านการจัดการให้เป็นไปตามระเบียบและมาตรฐานที่เพิ่มขึ้น เช่น การปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปราม

การฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism - AML/CFT) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมปรวิวรรตเงินตรา เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบันหน่วยงานด้านกำกับดูแลต่างๆ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศมีการกำหนดกฎระเบียบและมาตรฐานที่บางส่วนที่มีความซ้ำซ้อนระหว่างกัน เป็นผลให้ผู้ให้บริการมีภาระที่เพิ่มมากขึ้นโดยไม่จำเป็น และอาจนำไปสู่การผลักภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นไปให้ผู้ให้บริการได้

2.2.7 ความต้องการโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่สนับสนุน การทำการค้าในภูมิภาคที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ความจำเป็นในการกำหนดแนวทาง และจัดทำแผนในการพัฒนาระบบการชำระเงินให้เป็นโครงสร้างด้านการเงิน เพื่อรองรับการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว รวมถึงส่งเสริมให้การชำระเงินและการแลกเปลี่ยนเงินนอกระบบเข้าสู่ระบบธนาคารพาณิชย์มากขึ้น

2.2.8 ความเสี่ยงด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงิน อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบการเงินและระบบสถาบันการเงิน

ในการทำธุรกรรมด้านการค้าหรือการเงิน คู่ค้าจะต้องเลือกใช้บริการชำระเงินจากผู้ให้บริการเพื่อทำการส่งมอบเงินระหว่างกัน ระบบการชำระเงินจึงถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่มีบทบาทสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นหากระบบการชำระเงินในประเทศปราศจากซึ่งความมั่นคงปลอดภัยและความน่าเชื่อถือ จะทำให้คู่ค้าขาดกลไกที่ช่วยสนับสนุนการทำการค้าและการเงินระหว่างกัน และส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบการเงินและระบบสถาบันการเงินของประเทศได้

ความเสี่ยงด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงิน เกิดขึ้นเมื่อการชำระเงินระหว่างคู่ค้าไม่สามารถเป็นผลเสร็จสิ้นลงได้ สืบเนื่องจากปัญหาต่างๆ เช่น ความสามารถในการชำระเงิน การขาดสภาพคล่อง และ การเกิดปัญหาด้านการปฏิบัติการของฝ่ายผู้ชำระเงิน หรือ ธนาคารของผู้ชำระเงิน (Paying bank) ทำให้เกิดความเสียหายแก่คู่ค้า โดยเฉพาะในกรณีของการโอนเงินที่มีมูลค่าสูงหรือที่เกี่ยวข้องกับผู้รับเงินจำนวนมาก ความเสี่ยงที่กล่าวอาจขยายความรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อระบบการเงินทั้งระบบ (Systemic risk) สำหรับการชำระเงินระหว่างประเทศ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงจากธุรกรรมการค้าเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นได้อีก

ยิ่งไปกว่านั้น ในยุคที่ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในระบบการชำระเงิน ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามามีบทบาทมากขึ้นของผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน การนำเสนอรูปแบบ วิธีการ และช่องทางการให้บริการใหม่ๆ เช่น การให้บริการผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ และอินเทอร์เน็ต ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้แม้ว่าจะช่วยให้การเคลื่อนย้ายเงินระหว่างคู่ค้าเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของธุรกรรมการชำระเงินทั้งในแง่ปริมาณและมูลค่าเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังส่งผลให้ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินเกิดขึ้นได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นด้วยเช่นกัน รวมถึงการขยายตัวของปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงิน (Payment frauds) และการใช้บริการชำระเงินเป็นช่องทางในการฟอกเงินจากธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนยังบั่นทอนความเชื่อมั่นใน “ระบบการเงิน” และ “ระบบสถาบันการเงิน” ของประเทศ

2.3 วิสัยทัศน์ของแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน 2553

วิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายใน ปี 2553 คือ **“มีความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในการผลักดันให้มีการใช้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ด้วยบริการที่มีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัย และค่าธรรมเนียมที่เป็นธรรม โดยมีกฎหมายและการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ”**

ทั้งนี้ หากประเทศไทยมีการใช้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม ได้รับประโยชน์ ดังนี้

2.3.1 **ประชาชน** จะได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการชำระเงินมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จะช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่ในการใช้บริการ และช่วยให้สามารถเข้าถึงการใช้บริการได้มากขึ้น

ในด้านภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงิน จะมีความถูกต้องเป็นธรรมมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบัน แม้ว่าประชาชนจะไม่เสียค่าบริการจากใช้เงินสดโดยตรง แต่ก็ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่สูงจากการจัดการเงินสดในทางอ้อมอยู่ดี โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ถูกผนวกเข้าไปพร้อมกับราคาสินค้าและบริการโดยผู้ให้บริการไม่รู้ตัว ในขณะที่บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หากมีการใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น จะยิ่งทำให้มีต้นทุนในการให้บริการที่ต่ำลง นำไปสู่การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่ต่ำลงได้ในที่สุด

2.3.2 **องค์กรเอกชน** โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการรับเงินสดจำนวนมาก อย่างเช่น ธุรกิจขนส่งสาธารณะ ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และธุรกิจค้าปลีก จะมีค่าใช้จ่ายโดยตรงที่เกี่ยวกับจัดการเงินสดที่ถูกต้องเป็นธรรมมากขึ้น¹⁴ เช่นเดียวกับภาคธุรกิจที่มีอัตราการใช้เงินสดสูง¹⁵ นอกจากนั้นการเปลี่ยนมาใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ยังจะช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจให้มากขึ้น เช่นเดียวกับขยายโอกาสและลดอุปสรรคในการทำธุรกิจได้มากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าภาคธุรกิจจะคิดหา

¹⁴ ปัจจุบันองค์กรเอกชนหลายแห่ง โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการรับเงินสดจำนวนมาก มีการใช้บริการบริหารการเงิน (Cash management) กับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจากการสำรวจของ ธปท. พบว่าในบางกรณีธนาคารพาณิชย์ได้เสนอบริการขนส่งเงินสดโดยไม่คิดค่าบริการโดยตรง แต่เป็นที่เชื่อว่าการคิดค่าบริการทางอ้อมจากบริการด้านอื่นๆ

¹⁵ “รายงาน โครงการต้นทุนและค่าธรรมเนียมด้านการชำระเงินของธนาคารพาณิชย์” โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ตุลาคม 2547 ได้ทำการสำรวจการใช้บริการชำระเงินของบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศไทยจำนวน 100 ราย พบว่ามีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการชำระเงินด้วยเช็คเท่ากับ 88.6 บาท / ฉบับ (ประกอบด้วยต้นทุนด้านค่าธรรมเนียมและเงินเดือนพนักงานที่เกี่ยวข้อง) ในขณะที่การชำระเงินด้วยบริการ SMART ซึ่งเป็นบริการโอนเงินรายย่อยทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ทดแทนเช็คได้มีต้นทุนเพียง 28.2 บาท / รายการ

หนทางที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อบริการชำระเงินและช่องทางการชำระเงินรูปแบบใหม่ๆ ได้มากน้อยขนาดไหน

2.3.3 องค์การภาครัฐ โดยทั่วไป ภาครัฐจะมีสัดส่วนของการรับและจ่ายเงินอยู่ในระดับที่สูงที่สุดในประเทศ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนวิธีการรับจ่ายเงินให้เป็นวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการด้านการเงินของภาครัฐให้มีความถูกต้องรวดเร็วขึ้น รวมถึงมีความโปร่งใสมากขึ้น เนื่องจากสามารถติดตามตรวจสอบการรับจ่ายเงินได้ง่ายกว่าเงินสด นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ยังจะช่วยลดปริมาณการทุจริตและการทำธุรกิจผิดกฎหมายรูปแบบต่างๆ เนื่องจากบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถติดตามตรวจสอบการทำธุรกรรมได้มีประสิทธิภาพดีกว่าเงินสด

อย่างไรก็ดี การจะปรับเปลี่ยนให้ประเทศไทย เป็นสังคมที่พึ่งพาบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักแทนเงินสดและเช็ค จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้ให้บริการชำระเงิน ผู้ให้บริการ หน่วยงานด้านกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ให้บริการเครือข่ายหรือระบบที่สนับสนุนการให้บริการชำระเงิน โดยมีบทบาททำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือดังกล่าว และจัดเวทีเพื่อให้เกิดรูปแบบความร่วมมือที่เหมาะสมต่อไป

2.4 วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ 7 ประการ เพื่อให้สามารถบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.1 ขยายการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการทุกกลุ่มให้มากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้

- (1) มีแนวทางเพื่อแก้ไขอุปสรรคปัญหาที่ขัดขวางการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
- (2) มีแนวทางช่วยส่งเสริมให้เกิดการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปอย่างแพร่หลาย
- (3) มีแนวทางที่สร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ให้บริการ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะด้านอัตราค่าบริการ ด้านการเข้าถึงเพื่อใช้บริการ (Accessibility) และ ด้านประสิทธิภาพของการให้บริการ

2.4.2 มีมาตรการในการลดการใช้เงินสด โดยมุ่งเน้นให้

- (1) มีแนวทางเพื่อลดการใช้เงินสดในภาคธุรกิจที่มีการใช้เงินสดสูง
- (2) มีแนวทางให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถเป็นทางเลือกที่ใช้แทนเงินสดได้อย่างแท้จริง

2.4.3 มีโครงสร้างค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม เป็นธรรม และ ส่งเสริมการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมุ่งเน้นให้

- (1) มีแนวทางให้การกำหนดค่าธรรมเนียมการชำระเงินแต่ละประเภทมีความสอดคล้องกับต้นทุนการให้บริการ
- (2) มีแนวทางให้การกำหนดค่าธรรมเนียมการชำระเงินมีความเป็นธรรม รวมถึงสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ให้บริการ โดยเฉพาะระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- (3) มีโครงสร้างค่าธรรมเนียมที่เอื้อให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการ และส่งเสริมการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

2.4.4 นำกฎหมายที่รองรับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้

- มีการยอมรับเอกสารหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ ให้สามารถใช้แทนเอกสารที่เป็นกระดาษและใช้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาความตามกฎหมายได้ และสามารถทำธุรกรรมได้อย่างแท้จริง

2.4.5 มีมาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ เพื่อลดภาระต้นทุนของผู้ให้บริการ โดยมุ่งเน้นให้

- มีแนวทาง และ หลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ให้บริการถือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อลดภาระด้านต่างๆ ในการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ

2.4.6 มีการพัฒนาระบบการชำระเงินที่สนับสนุนการการค้ากับประเทศในภูมิภาคอินโดจีนและสหภาพพม่า โดยรวมถึง

- (1) ส่งเสริมให้การชำระเงินและการแลกเปลี่ยนเงินนอกระบบเข้าสู่ระบบธนาคารพาณิชย์มากขึ้น

2.4.7 มีการกำกับดูแล (oversight) เพื่อให้ระบบการชำระเงินในประเทศดำเนินไปอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมั่นต่อระบบการเงินและระบบสถาบันการเงิน โดยมุ่งเน้นให้

- (1) มีแนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลระบบการชำระเงินให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
- (2) มีมาตรการและเครื่องมือในการติดตามและจัดการความเสี่ยงในระบบการชำระเงินมูลค่าสูงของประเทศ

2.5 แผนงาน และรายละเอียดการดำเนินการ

การดำเนินการเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ได้กำหนดเป็นแผนงาน 8 ประการ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

2.5.1 แผนงานส่งเสริมให้มีระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ สนใจผู้ใช้บริการ “ระดับผู้บริโภค”

2.5.1.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ผู้บริโภคมีบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นทางเลือกที่สามารถใช้แทนการใช้เงินสดมากขึ้น โดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ รวมถึงมีความเท่าเทียมกันระหว่างผู้บริโภค โดยเฉพาะด้านอัตราค่าบริการ การเข้าถึงบริการ (Accessibility) และประสิทธิภาพของบริการ

2.5.1.2 ขอบเขตงาน

- (1) ศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ / อุปสรรคปัญหา ต่อการเลือกใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
- (2) ส่งเสริมการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆ ให้ได้รับความนิยมมากขึ้น เช่น บัตรเดบิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ และการหักบัญชีทางอิเล็กทรอนิกส์ (SMART Debit) เป็นต้น
- (3) เพิ่มช่องทางในการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้บริโภคสามารถทำธุรกรรมเท่าเทียมกันทั่วประเทศ เช่น การทำธุรกรรมผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ อินเทอร์เน็ต เครื่องเอทีเอ็ม สาขานาคร และจุดบริการรับชำระเงินต่าง ๆ
- (4) ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนา Local switching สำหรับบริการบัตรเครดิต / บัตรเดบิต / เงินอิเล็กทรอนิกส์ ภายในประเทศ เพื่อลดต้นทุนการดำเนินการของผู้ให้บริการและร้านค้า และ ศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาการให้บริการบัตรเดบิตแบบใช้รหัส PIN (Personal Identification Number) เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการใช้บัตรเดบิตในการซื้อสินค้าและบริการ

- (5) ศึกษาและผลักดันให้มีระบบและมาตรฐานกลางสำหรับการชำระเงินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างกันได้ (Interoperability)

2.5.1.3 เป้าหมาย

- (1) ผู้บริโภคใช้สื่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในการชำระค่าสินค้าและบริการมากขึ้น และมีข้อสรุปที่ชัดเจนของความเป็นไปได้เกี่ยวกับการพัฒนา Local switching สำหรับบริการ บัตรเครดิต / บัตรเดบิต / เงินอิเล็กทรอนิกส์ ภายในประเทศ และการพัฒนาบัตรเดบิตแบบใช้รหัส PIN (การนำ Pin-based debit card มาใช้)
- (2) มีช่องทางในการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นทางเลือกที่หลากหลายเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถทำธุรกรรมเท่าเทียมกันทั่วประเทศ และมีความสะดวก รวดเร็วในการใช้บริการมากขึ้น
- (3) มีมาตรฐานกลางและระบบเพื่อรองรับการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด (Open-loop electronic money)
- (4) มีมาตรฐานกลางและระบบเพื่อรองรับการชำระเงินตามใบแจ้งหนี้ (Bill payment) ระหว่างธนาคาร ที่เชื่อมต่อได้ง่ายและสะดวกแบบ end-to-end ระหว่างผู้ออกใบแจ้งหนี้และผู้ชำระเงินตามใบแจ้งหนี้

2.5.2 แผนงานส่งเสริมให้มีระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มุ่งใจ ผู้ใช้บริการ “ระดับผู้ประกอบการ”

2.5.2.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ผู้ประกอบการเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ มีการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นทดแทนการใช้เช็คและเงินสด

2.5.2.2 ขอบเขตงาน

- (1) ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการรับและจ่ายเงินของภาครัฐผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น

- (2) ผลักดันให้มีการยอมรับเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ใบเสร็จรับเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมการชำระเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น
- (3) ศึกษาและผลักดันให้มีมาตรฐานกลางของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับธุรกรรมภาครัฐและเอกชน

2.5.2.3 เป้าหมาย

- (1) การรับและจ่ายเงินของภาครัฐและผู้ประกอบการมีการใช้อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น
- (2) หน่วยงานภาครัฐยอมรับเอกสารหลักฐานการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักฐานทางกฎหมาย

2.5.3 แผนงานศึกษาและทบทวนต้นทุนและค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงิน

2.5.3.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

การคิดค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงินอย่างเป็นธรรมเหมาะสม และ มีความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ให้บริการ รวมถึงมีส่วนช่วยสนับสนุนให้มีการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

2.5.3.2 ขอบเขตงาน

- (1) รวบรวมข้อมูลอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงินต่างๆ
- (2) ศึกษาและทบทวนต้นทุนการให้บริการชำระเงินต่างๆ
- (3) เสนอแนะแนวทางการกำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงินต่างๆ ให้มีความเหมาะสม

2.5.3.3 เป้าหมาย

- (1) มีการศึกษาต้นทุนการดำเนินงานของบริการชำระเงินต่างๆ อย่างครบถ้วนและเชื่อถือได้ โดยไม่มีการคิดต้นทุนซ้ำซ้อน และลดการเกิด Cross Subsidization ระหว่างบริการ

(2) มีข้อเสนอแนะ/แนวทางในการกำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงินต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น

- สอดคล้องกับต้นทุนการดำเนินงานที่แท้จริง
- โครงสร้างค่าธรรมเนียมใหม่เอื้อให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการ และจูงใจให้มีการใช้สื่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น
- อัตราค่าธรรมเนียมเป็นอัตราเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

2.5.4 แผนงานกำหนดมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.5.4.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

มีมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้การให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีความมั่นคงปลอดภัย โดยไม่สร้างภาระให้กับผู้ให้บริการมากเกินไป

2.5.4.2 ขอบเขตงาน

- (1) ศึกษารวบรวมกฎหมายและระเบียบต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องด้านการชำระเงิน ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และ การควบคุมปริวรรตเงินตรา ร่าง พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการกำกับดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อ การให้บริการ
- (2) ศึกษาต้นทุนของผู้ให้บริการในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ

- (3) จัดทำมาตรฐาน และแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการถือปฏิบัติอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน
- (4) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในและภายนอก ธปท. รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้บริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.5.4.3 เป้าหมาย

- (1) มีการศึกษากฎหมายและระเบียบต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงิน
- (2) มีข้อมูลต้นทุนของผู้ให้บริการในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ
- (3) มีหลักเกณฑ์ และแนวทางสำหรับผู้ให้บริการถือปฏิบัติที่เหมาะสม สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบต่างๆ

2.5.5 แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน

2.5.5.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

มีการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับของผู้ให้บริการ โดยมีกฎหมายรองรับ เพื่อให้ระบบการชำระเงิน มีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัย สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ให้บริการ และสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงต่อระบบการเงิน และระบบสถาบันการเงิน

2.5.5.2 ขอบเขตงาน

- (1) ผลักดันการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
- (2) จัดทำประกาศ และหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย และมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้บริการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- (3) กำกับดูแลผู้ให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามกรอบกฎหมาย ประกาศ และหลักเกณฑ์ต่างๆ
- (4) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
- (5) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงบทบาทในการกำกับดูแลของ ธปท.

2.5.5.3 เป้าหมาย

- (1) มีกฎหมายที่ให้อำนาจ ธปท. ในการกำกับดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีประกาศ หลักเกณฑ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อการบังคับใช้ที่เหมาะสม
- (2) มีการกำกับดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามกรอบกฎหมาย ประกาศ และหลักเกณฑ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน โดยมีความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.5.6 แผนงานการจัดการความเสี่ยงในระบบบาทเน็ต

2.5.6.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

มีมาตรการและเครื่องมือในการติดตามและจัดการความเสี่ยงเพื่อให้การชำระเงินในระบบบาทเน็ตเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อระบบการเงินและสถาบันการเงิน

2.5.6.2 ขอบเขตงาน

- (1) จัดทำแนวทางการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้การชำระเงินในระบบบาทเน็ตเป็นไปอย่างราบรื่น และช่วยให้สถาบันการเงินบริหารสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- (2) ประสานงานและเตรียมการเพื่อให้มีกฎหมายระบบการชำระเงินเพื่อรองรับการมี Payment finality ในระบบบาทเน็ต และรองรับ Multilateral Netting

2.5.6.3 เป้าหมาย

- (1) มีแนวทางการจัดการเพื่อป้องกันความเสี่ยงเพื่อให้การชำระเงินในระบบบาทเน็ตเป็นไปอย่างราบรื่น
- (2) มีระบบงานที่สนับสนุนให้การบริหารสภาพคล่องของสถาบันการเงินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (3) มีการประสานงานและเตรียมการรวมทั้งการจัดทำร่างกฎหมายให้มีกฎหมายระบบการชำระเงินเพื่อรองรับการมีผลสิ้นสุดของการชำระเงิน (Payment finality) ในระบบบาทเน็ต และ รองรับการชำระดุลแบบหลายฝ่าย (Multilateral Netting)

2.5.7 แผนงานการเตรียมความพร้อมเพื่อการเชื่อมโยงระบบบาทเน็ตกับต่างประเทศ

2.5.7.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

มีแนวทางที่ชัดเจนในการเชื่อมโยงระบบบาทเน็ตกับต่างประเทศในลักษณะ Payment versus Payment (PvP)¹⁶ เพื่อให้สถาบันการเงินในประเทศ รวมถึง ธปท. สามารถลดความเสี่ยงในการชำระดุลธุรกรรมการแลกเปลี่ยนเงินบาทกับสกุลเงินตราต่างประเทศ (Foreign exchange settlement risk) และให้เป็นไปตาม market practice ของสถาบันการเงินทั่วโลก

2.5.7.2 ขอบเขตงาน

- (1) ศึกษาประโยชน์ และวิเคราะห์ผลกระทบด้านต่างๆจากการเชื่อมโยงระบบ
- (2)หารือกับผู้ให้บริการระบบการชำระเงินของประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

¹⁶ การชำระดุลธุรกรรมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 2 สกุลพร้อมกัน ที่มีผลให้คู่ค้าได้รับเงินโอนเข้าบัญชีในเวลาเดียวกัน

- (3) ประสานงานกับธนาคารกลางอื่นๆ เพื่อหารือและรวบรวมข้อมูลรายละเอียด
- (4) กำหนดแนวทางการเชื่อมโยงที่เหมาะสมกับประเทศไทยและเตรียมความพร้อมในด้านกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ธุรกิจ และเทคนิค
- (5) จัดทำแผนงานการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับต่างประเทศ

2.5.7.3 เป้าหมาย

มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องและมีแผนงานรองรับการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับต่างประเทศที่เหมาะสมกับประเทศไทย

2.5.8 แผนงานการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินรายย่อยระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN และบางประเทศในแถบเอเชีย

2.5.8.1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

มีการเชื่อมโยงการชำระเงินรายย่อยระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN และบางประเทศในแถบเอเชียที่มีประสิทธิภาพ มีต้นทุนที่ลดลง เพื่อเพิ่มช่องทางให้แก่ลูกค้า และเอื้อให้ธุรกรรมการเงินนอกกรอบสถาบันการเงินเข้ามาอยู่ในระบบมากขึ้น

2.5.8.2 ขอบเขตงาน

- (1) ผลักดันให้มีการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN และบางประเทศในแถบเอเชีย
- (2) ประสานงานการปรับแก้ระเบียบที่เอื้อต่อการชำระเงินระหว่างประเทศ
- (3) กำหนดข้อกำหนดขั้นต่ำ (Minimum requirement) ของระบบที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ

2.5.8.3 เป้าหมาย

- (1) มีการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินรายย่อยระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN และบางประเทศในแถบเอเชีย
- (2) มีระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่เอื้อต่อการชำระเงินระหว่างประเทศ

3. สรุปรายละเอียดแผนการดำเนินงาน หน่วยงานที่ รับผิดชอบ และระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ /

ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 1	
ส่งเสริมให้มีระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มุ่งใจผู้ใช้บริการ“ระดับผู้บริโภค”	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ผู้บริโภคมีบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นทางเลือกที่สามารถใช้แทนการใช้จ่ายเงินสดมากขึ้น โดยมีการพัฒนาระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ รวมถึงมีความเท่าเทียมกันระหว่างผู้บริโภค โดยเฉพาะด้านอัตราค่าบริการ การเข้าถึงบริการ (Accessibility) และประสิทธิภาพของบริการ	
(1) ศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ / อุปสรรคปัญหา ต่อการเลือกใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	ธปท. / ธพ. / สก.พิเศษของรัฐ / หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (ม.ค. - มิ.ย. 2551)
(2) จัดลำดับความสำคัญแผนงานการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ	ธปท. / ธพ. / สก.พิเศษของรัฐ / หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (มิ.ย. - ก.ค. 2551)
(3) ศึกษาแนวทางความเป็นไปได้เกี่ยวกับการพัฒนาบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ - พัฒนา Local switching ของธุรกิจบัตรเครดิตและบัตรเดบิต และการพัฒนาบัตรเดบิตแบบ PIN-based - พัฒนามาตรฐานกลางที่รองรับการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด แนวทางการจัดตั้ง Clearing house และรูปแบบธุรกิจด้านโครงสร้างการแบ่งค่าธรรมเนียม - เพิ่มช่องทางการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้บริโภคสามารถทำธุรกรรมอย่างเท่าเทียมกันทั่วประเทศ - มีมาตรฐานกลางและระบบเพื่อรองรับการชำระเงินตามใบแจ้งหนี้	ธพ. / สก.พิเศษของรัฐ / ธปท. / ชมรมธุรกิจบัตรเครดิต (ม.ค. - ธ.ค. 2551) ธปท. / NECTEC / ธพ. / สก.พิเศษของรัฐ / ผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (ม.ค. - ธ.ค. 2551) ธพ. / สก.พิเศษของรัฐ / ธปท. / ไปรษณีย์ / ผู้ให้บริการเครือข่าย / ผู้ให้บริการจุดบริการรับชำระเงิน (ม.ค. - ธ.ค. 2551) NECTEC / ธพ. / สก.พิเศษของรัฐ / ธปท. / ผู้ออกไปแจ้งหนี้รายใหญ่ (ม.ค. - ธ.ค. 2551)

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

**หน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ**

(4) กำหนดแนวทางและผลักดันให้มีการพัฒนาบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ	NECTEC / ธพ. / สง. พิเศษของรัฐ / ธปท. / หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (ก.ค.2551-ธ.ค.2553)
(5) กำหนดมาตรฐานกลางสำหรับการชำระเงินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างกันได้ (Interoperability)	NECTEC / ธพ. / ธปท. / หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (ก.ค.2551-ธ.ค.2553)
(6) ส่งเสริมการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่ลูกค้า กำหนดมาตรการจูงใจต่างๆ	ธพ. / ผู้ให้บริการชำระเงิน (ก.ค.2551-ธ.ค.2553)

สง.พิเศษของรัฐ : สถาบันการเงินพิเศษของรัฐ

NECTEC : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

ไปรษณีย์ : บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 2 ส่งเสริมให้มีระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มุ่งใจผู้ใช้บริการ “ระดับผู้ประกอบการ”	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ผู้ประกอบการเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ มีการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นทดแทนการใช้เช็คและเงินสด	
(1) ประสานงานกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การใช้การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ทดแทนเช็คและเงินสด - ศึกษา วิเคราะห์ สํารวจ ปัญหา/อุปสรรคของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐและผู้ประกอบการ (e-Customs, e-Revenue, e-Excise ฯลฯ) - กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	หน่วยงานภาครัฐ ธพ. / สง. พิเศษ ของรัฐ / ธปท. (ม.ค.2550-ธ.ค.2552)
2. ผลักดันให้มีการยอมรับเอกสารหลักฐานการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	หน่วยงานภาครัฐ ธพ. / สง. พิเศษ ของรัฐ / ธปท. (ม.ค.2550-ธ.ค.2552)
3. ร่วมกำหนดมาตรฐานการชำระเงินที่รองรับธุรกรรมภาครัฐและเอกชน และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	NECTEC/ หน่วยงาน ภาครัฐ / ธพ. / สง. พิเศษ ของรัฐ / ธปท. (ม.ค.2550-ธ.ค.2552)

สง.พิเศษของรัฐ : สถาบันการเงินพิเศษของรัฐ

NECTEC : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงานหน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 3	
ศึกษาและทบทวนต้นทุนและค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงิน	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง การคิดค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงินอย่างเป็นธรรมเหมาะสม และ มีความเท่าเทียมกันระหว่าง ผู้ให้บริการ รวมถึงมีส่วนช่วยสนับสนุนให้มีการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น	
(1) รวบรวมข้อมูลอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการชำระเงินต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมการใช้จ่ายบัตรเครดิต ค่าธรรมเนียมการจัดการเงินสด ค่าธรรมเนียมโอนเงินข้ามเขต เป็นต้น	ธปท. / ที่ปรึกษาที่เชี่ยวชาญ ด้านต้นทุน / ธพ. / Non-banks (ก.พ.-มี.ค.2551)
(2) ศึกษาต้นทุนการให้บริการชำระเงินต่างๆ เช่น ต้นทุนการใช้จ่ายบัตรเครดิต การจัดการเงินสด และการโอนเงินข้ามเขต รวมทั้งทบทวนการคิดต้นทุน ของบริการชำระเงินที่มีผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายด้านการชำระเงิน เช่น SMART, Direct Credit, Direct Debit, บัตรเน็ต และเช็ค เป็นต้น	ธปท. / ที่ปรึกษาที่เชี่ยวชาญ ด้านต้นทุน / ธพ. / Non-banks (ก.พ.-ธ.ค.2551)
(3) เสนอแนะแนวทางการกำหนดค่าธรรมเนียมใหม่ให้เหมาะสม ▪ วิเคราะห์ข้อมูลค่าธรรมเนียม ต้นทุนและข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ▪ กำหนดแนวทางการปรับโครงสร้างค่าธรรมเนียมใหม่ ▪ รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ▪ เสนอแนะแนวทางการกำหนดค่าธรรมเนียมใหม่ต่อ กรช. เพื่อผลักดันให้มีการนำไปปฏิบัติ	ธปท. / ที่ปรึกษาที่เชี่ยวชาญ ด้านต้นทุน / ธพ. / Non-banks (ม.ค.-มี.ค.2552)

Non-banks: ผู้ให้บริการชำระเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 4 กำหนดมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ภายในประเทศและระหว่างประเทศ	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง มีมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่สอดคล้องกับกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้การให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีความมั่นคงปลอดภัย โดยไม่สร้างภาระให้กับผู้ให้บริการมากเกินไป	
(1) จัดทำมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติให้กับผู้ให้บริการระบบการชำระเงิน ▪ ศึกษากฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ▪ ศึกษาต้นทุนและผลกระทบในการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ▪ ประสานงานและจัดทำมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รพท. / สมาคมธนาคารไทย / สมาคมธนาคารต่างชาติ / หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (ม.ค.-ธ.ค. 2551)
(2) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ให้บริการและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติตามได้	รพท. / สมาคมธนาคารไทย / สมาคมธนาคารต่างชาติ / หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (ม.ค. - มี.ค. 2552)

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง มีการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับของผู้ให้บริการ โดยมีกฎหมายรองรับ เพื่อให้ระบบการชำระเงิน มีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัย สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ใช้บริการ และสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงต่อระบบการเงิน และระบบสถาบันการเงิน	
(1) การผลักดัน พ.ร.ฎ. ว่าด้วยการกำกับธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ในการให้อำนาจ ธปท.	ธปท. (คาดว่าจะสามารถมีผลบังคับใช้รวมเดือน มี.ค 2551)
(2) การจัดทำร่างประกาศ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง	คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ / ธปท. (120 วัน หลังจากกฎหมายประกาศในราชกิจจานุเบกษา)
(3) กำกับดูแลผู้ให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามกรอบกฎหมาย ประกาศ และหลักเกณฑ์ต่างๆ	ธปท. (120 วันหลังจากกฎหมายประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป)

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 6 การจัดการความเสี่ยงในระบบบาทเน็ต	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง มีมาตรการและเครื่องมือในการติดตามและจัดการความเสี่ยงเพื่อให้การชำระเงินในระบบบาทเน็ตเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อระบบการเงินและสถาบันการเงิน	
(1) จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงในการชำระดุล	ธพ. / สง. พิเศษของรัฐ / ธปท. (ม.ค.2551-ธ.ค.2552)
(2) พัฒนาระบบให้ผู้ให้บริการบาทเน็ตบริหารสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบติดตามสถานะจากธุรกรรม net settlement	ธพ. / สง. พิเศษของรัฐ / ธปท. (ม.ค.2551-ธ.ค.2552)
(3) ประสานงานและเตรียมการเพื่อให้มีกฎหมายระบบการชำระเงินเพื่อรองรับการมี Payment finality ในระบบบาทเน็ต และ Multilateral Netting	ธปท. (ม.ค.2551-ธ.ค.2552)

สง.พิเศษของรัฐ : สถาบันการเงินพิเศษของรัฐ

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 7 เตรียมความพร้อมเพื่อการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับต่างประเทศ	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง มีแนวทางที่ชัดเจนในการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับต่างประเทศในลักษณะ Payment versus Payment (PvP) เพื่อให้สถาบันการเงินในประเทศ รวมถึง ธปท. สามารถลดความเสี่ยงในการชำระดุลธุรกรรม การแลกเปลี่ยนเงินบาทกับสกุลเงินตราต่างประเทศ (Foreign exchange settlement risk) และให้เป็นไปตาม market practice ของสถาบันการเงินทั่วโลก	
(1) จัดตั้งคณะทำงานเพื่อการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับต่างประเทศ	ธปท. / ธพ. (ก.ค-ก.ย. 2550)
(2) ศึกษา วิเคราะห์ ประโยชน์ และผลกระทบต่อการเชื่อมโยงระบบบาทเนตกับระบบของต่างประเทศที่ชำระดุลในลักษณะ PvP	ธปท. / ธพ. (ต.ค 2550-ก.ย. 2551)
(3)หารือกับผู้ให้บริการระบบการชำระเงินของ ธปท. และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมระบบ	ธปท. / ธพ. (เม.ย.-ธ.ค. 2551)
(4) ประสานงานกับองค์กรต่างประเทศที่ให้บริการชำระดุลแบบ PvP และธนาคารกลางอื่นๆ เพื่อดำเนินการรวบรวมข้อมูลรายละเอียด	ธปท. / ธพ. (ก.ย.2550-ธ.ค.2552)
(5) จัดทำแผนงานในการเชื่อมโยงระบบที่เหมาะสมกับประเทศไทย และเตรียมความพร้อมในด้านกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ประเด็นด้านธุรกิจและเทคนิค	ธปท. / ธพ. (ม.ค.-ธ.ค. 2552)

แผนงานและรายละเอียดดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/
ระยะเวลาดำเนินการ

แผนงานที่ 8 เชื่อมโยงระบบการชำระเงินรายย่อยระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN และบางประเทศในแถบเอเชีย	
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง มีการเชื่อมโยงการชำระเงินรายย่อยระหว่างประเทศในกลุ่ม ASEAN และบางประเทศในแถบเอเชียที่มีประสิทธิภาพ มีต้นทุนที่ลดลง เพื่อเพิ่มช่องทางให้แก่ลูกค้า และเอื้อให้ธุรกรรมการเงินนอกระบบสถาบันการเงินเข้ามาอยู่ในระบบมากขึ้น	
(1) ศึกษาความเป็นไปได้ ประโยชน์ และผลกระทบจากการเชื่อมโยงระบบ	Steering committee / Technical committee / ธปท. / ธพ. / ผู้ดำเนินงานระบบ (ม.ค.2550 – ธ.ค. 2551)
(2) ศึกษามาตรฐานเกี่ยวกับการชำระเงินระหว่างประเทศที่เป็นสากล มาตรการลดความเสี่ยง มาตรการรักษาความปลอดภัย และมาตรการคุ้มครองผู้บริโภค	
(3) กำหนด Minimum requirement ของระบบที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ	
(4) เตรียมความพร้อมทางด้านเทคนิค ธุรกิจ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง	Steering committee / Technical committee / ธปท. / ธพ. / ผู้ดำเนินงานระบบ (ม.ค. 2551 – ธ.ค.2552)
(5) ผลักดันให้มีการเชื่อมโยงระบบเพื่อการโอนเงินระหว่างประเทศ	Steering committee / Technical committee / ธปท. / ธพ. / ผู้ดำเนินงานระบบ (ม.ค. 2550 – ธ.ค.2553)
(6) ผลักดันให้มีการเชื่อมโยงระบบเพื่อการโอนเงินระหว่างประเทศ	
(7) ส่งเสริมการใช้งาน ติดตามปริมาณธุรกรรม และปัญหา/อุปสรรคในการใช้บริการ พร้อมแนวทางแก้ไข	

